

Att hämta "jordemorán" i gamla tider

Av Nils Olsson ("Bens Nisse"), 1880–1974

Nu tänker jag berätta lite om hur det kunde gå till när en ny världsmedborgare skulle se dagens ljus. Då fick en barnaföderska ligga hemma med sina plågor och vänta tills barnmorskan kom. Förr kallades hon ju för "jordemorán". Jag hämtade ofta "fröken med väskan". Det verkade som om jag hade monopol på de körningarna, för alla kom till mig. Man fick självfallet ge sig i väg hurdant vädret än var och vid vilken tid på dygnet som helst.

Ofta var hon inte hemma, utan hon var ute på förrätningar på annat håll. Ibland fick jag köra socknen runt för att få tag på henne, och när jag hittade henne kunde hon inte lämna sitt uppdrag just då. Det var till att köra igen till nästa barnmorska. Just vid detta tillfälle jag nu erinrar mig, var hon inte heller hemma, "Nu får jag hämta doktorn", tänkte jag, men då hade jag tur, för hon kom precis hem. Nu fick hon följa med på ännu en förlossning. När jag kört en bit mot hemmet lät jag hästen gå lite, han hade ju sprungit ganska långt. Jag sa till henne: "Tänk om vi kommer för sent!" Men hon svarade lugnt: "Hon får vänta tills vi kommer." Då tänkte jag: "Här har jag kört halva natten för att få tag på en barnmorska, och så säger hon detta." Jag tror att jag hade fler bekymmer än hon om den som låg hemma och väntade. Det hände också att jag fick hjälpa barnmorskan vid ett par tillfällen. En kall vinternatt hämtade jag henne. Det var 20 grader kallt och mycket snö, men färden gick lyckligt.

Vid framkomsten såg vi inte ett ljus i något fönster, så vi blev lite fundersamma. När jag steg in i huset upptäckte jag att de hängt filter för fönstren, så ingen skulle se att något var "i görningen" där inne. På golvet gick en gammal gumma med psalmboken i handen och sjöng "Så går en dag än från vår tid". Barnaföderskan låg i sängen och lyssnade på sången. Där blev född en välskapad gosse under natten.

Vid ett annat tillfälle, en natt med mörker och kyla, var det så mörkt att jag inte såg hästen ifrån kuskbocken. Då välte hela ekipaget, och både jag och barnmorskan hamnade på andra sidan gårdsgården. Vi hade turen med oss, för vi slog oss inte. Med förenade krafter fick vi vagnen på hjulen igen. Resan gick lyckligt resten av vägen. Så blev det ju tillfällen när jag även fick hämta doktorn. Då vågade inte barnmorskan själv sköta om fallet.

När de sedan skulle döpa barnen, bestämde prästen vilken dag de skulle infinna sig i kyrkan. Hurdant vädret än var, fick de ta sig dit med den nyfödde för att kristna (döpa) honom eller henne. Då följde mor med, och även gudmor och faddrar. På vintrarna kunde det vara så kallt i kyrkan att de höll på att frysa ihjäl. Det hände till och med att jag fick hålla vattenskålen åt prästen när han döpte barnet.